

עצמאות לכוח-לעובדים

תגובה לליאור לרנר - 'האיגודים המפולגים', גליון 41

:: אריה גור

במשך שלוש-עשרה שנים, משנת 1996 ועד ל-2009, כיהנתי כיו"ר ועד העובדים בחברה לאוטומציה במנהל השלטון המקומי. בכל אותן שנים וגם בשנים שקדמו להן, כאשר כיהנתי כחבר ועד עובדים מן השורה, הייתי חבר הסתדרות. מתוך ניסיון זה אני יכול להעיד על חולשותיה הרבות של ההסתדרות, ועל הצורך בארגון חיצוני לה, כמו כוח-לעובדים.

ליאור לרנר קורא לכוח-לעובדים להפוך לסייעה בהסתדרות. לעניות דעתי, זו תהיה שגיאה גדולה. כסיעה בהסתדרות קשה להניח שארגון כוח-לעובדים יזכה לייצוג, ויוכל ליישם את מדיניותו. במציאות הנוכחית יו"ר ההסתדרות הוא הקובע היחיד, וספק אם קיימים הליכים כלשהם של ביקורת כלפיו. כשארגון גדול כמו ההסתדרות משדר הכול ב"קול אחד", לא נשמעים הדים של דיונים פנימיים, ולא ברורים תהליכי קבלת ההחלטות על אף שהם צריכים להיות שקופים. הדבר אינו מבטיח טובות למיעוט אופוזיציוני. הצטרפות להסתדרות כסיעה פירושה אובדן הדרך, הזהות והאג'נדה של כוח-לעובדים. הארגון יאלץ להפנות את מיטב מרצו למלחמה פנימית חסרת סיכוי לשינוי ההסתדרות, במקום להגן בהצלחה על עובדים שאינם מאורגנים, כפי שהוא עושה היום. לדברי ליאור החבירה להסתדרות נועדה לחזק את העובדים, אך אני חושש (והלוואי שאתבדה) שדרך ניהולה של ההסתדרות בתקופה הנוכחית אינה מחזקת את כוחם של העובדים המאורגנים. אנסה להסביר מדוע.

סולידריות של עובדים או מדיניות של כניעה

אחת הבעיות המרכזיות של העובדים בארץ היא חוסר היכולת להפגין סולידריות בין קבוצות עובדים שונות. דבר זה בא לידי ביטוי בכך שקבוצות עובדים, שהשירותים שהן מספקות לא נוגעים לציבור הרחב, נשארות נטולות כל כוח ארגוני וההסתדרות לא מסייעת להן.

לדוגמה, לרוב הציבור בארץ אין מגע עם עבודתם של העובדים הסוציאליים. אלו עובדים ששכרם נמוך גם בהיבט הנומינלי, אבל על אחת כמה וכמה כשבודקים את שכרם ביחס למאמץ שהם משקיעים וחשיבות הפעילות שלהם לחברה. אך כאשר הם שובתים - למי זה אכפת? לכן קבוצת העובדים הזו עלולה תמיד להישאר במעמד נחות, כי אין קבוצות עובדים חזקות שיפעלו כדי לסייע לה. תארו לעצמכם למשל, ש**עובדי חברת החשמל היו נוקטים בעיצומים כדי לסייע לעובדים הסוציאליים**.

דוגמה נוספת היא עובדות המתפרות השונות, שבעלי המפעלים העתיקו את פעילותן אל מעבר לגבול (לפעמים גם לאחר קבלת סיוע ממשלתי עבור המפעל אותו החליטו להעתיק). עובדות אלו פוטרו בתנאים מגוחכים לאחר שהשקיעו עשרות שנים במפעלים שנסגרו - ומי דאג להם? דמיינו לעצמכם שנמל התעופה בן-גוריון היה נסגר עד שהממשלה הייתה דואגת כראוי לאותן עובדות.

ישנן דוגמאות רבות נוספות, שאחת הבולטות בהן היא העובדה שהממשלה יכולה להפריט פעילויות רבות באין מפריע ואין מי שיעמוד מולה ויאגד את כלל העובדים כנגד התופעה (אני מדבר פה על טובת העובדים, אבל דומני שכבר ברור שההפרטה המטורפת פוגעת באושיות המדינה כולה).

בשורה התחתונה, למרות שיו"ר ההסתדרות מצטייר כאדם חזק, לדעתי כלל העובדים במדינה (למעט מספר ועדים חזקים, שגם מעמדם הולך ומתכרסם) נמצאים בבעיה קשה. בשל אי פעולתה של ההסתדרות למען התארגנות סולידרית כוללת, אין ביכולתן של קבוצות עובדים לתמוך אחת בשנייה למניעת פגיעה מצד הממשלה. ארגון כוח-לעובדים, לעומת זאת, חרת על דגלו את הסולידריות בין קבוצות העובדים השונות במשק, ומנסה לקדם חקיקה בנושא, כפי שהדבר קיים כבר עשרות שנים בארצות סקנדיביה ומרכז אירופה.

תארו לעצמכם למשל,

שעובדי חברת החשמל היו

נוקטים בעיצומים כדי לסייע

לעובדים הסוציאליים

ההסתדרות נמצאת בתהליך

עקבי של היחלשות. העובדה

שההסתדרות מתגאה

במספר חברים גדול (שהוא

קטן לעין ערוך ממספרם

לפני עשרים שנה). אין בה

כדי להצביע על העוצמה

והכוח של אותם עובדים,

שנשארים חסרי קול בצורת

ההתנהלות הנוכחית שלה

הסתדרות בלי פוליטיקה

- שהיו מרחיקות לכת וכללו בין השאר הורדת שכר לכלל העובדים כדי למנוע את הפיטורים - זכו להתעלמות מצידו. כך מגינה ההסתדרות על חבריה?! כמו כן הסכימה ההסתדרות בהסכם זה להפרטת חלקה של הממשלה במרכז השלטון המקומי (עמותה פרטית), צעד שוועד העובדים, מסיבות רבות, התנגד לו נמרצות. יו"ר ההסתדרות שמאפשר פיטורי עובדים ותיקים והבאת עובדים על בסיס חוזה אישי (כנראה על רקע רצונה של ההנהלה להפריט את החברה ולהחליש את כוחם של העובדים) הוא יו"ר שלדעתי אינו מייצג נכונה את העובדים החברים בהסתדרות.

בשבוע שעבר פורסם פסק דין של בית המשפט המחוזי בירושלים (השופט נועם סולברג) בעקבות תביעת דיבה ע"ס 2.5 מיליון ₪ שהנהלת החברה לאוטומציה הגישה כנגדי. התביעה הוגשה משום שהעזתי אחרי ישיבה של הוועדה לביקורת המדינה בכנסת, שדנה במצבה של החברה, לעדכן את העובדים בפרטי הדיון.

בסופו של דבר, פסק הדין זיכה אותי מכל וכל, קבע שכל מטרתו של ההליך המשפטי היתה לבלום את עבודתי כיו"ר ועד עובדים ולהטיל עלי פחד. היו בו גם אמירות קשות ביותר על התנהלותה של החברה לאוטומציה שכללו קביעה שיו"ר החברה לא דיבר אמת במשפט ושהחברה ניסתה להוליך שולל את בית המשפט. אני ניצחתי במשפט, אך עובדי החברה לאוטומציה הפסידו. הם זכו רק להתעלמות ההסתדרות, ולאחר שנחתם ההסכם המביש, התפרק הוועד.

ארגון עובדים נטו

ארגון כוח-לעובדים הוקם על ידי אידיאליסטים, וכולם פועלים בו בהתנדבות. אלה אנשים שנושא שמירת זכויות העובדים חקוק על לוח ליבם והם מוכנים להשקיע מאמץ גדול כדי לסייע בכך. והכי חשוב: החוקה של ארגון כוח-לעובדים מהווה תשתית לארגון דמוקרטי שבו לא יתכן שהארגון יחתום על הסכם ללא הסכמת העובדים החברים בו. אני הצטרפתי לארגון כוח-לעובדים בדיוק לפני שנה, כשעדיין כיהנתי כיו"ר ועד העובדים בחברה לאוטומציה והייתי חבר הסתדרות. חברי ארגון כוח-לעובדים שבו אותי בלהט שלהם וברצון הכן שלהם לפעול כארגון עובדים 'נטו'. את ארגון כוח-לעובדים צריך לעודד ולחזק - קריאה להצטרפותו של הארגון להסתדרות היא טעות. טוב שהעובדים במדינה ידעו שלהסתדרות קמה אלטרנטיבה אמיתית שיכולה לשנות את כוחם של העובדים בארץ וטוב שההסתדרות תדע שעליה להוכיח את עצמה בעיני העובדים.

למרות שעופר עיני הבטיח בראשית דרכו כיו"ר ההסתדרות לא לעסוק בפוליטיקה, הוא שקוע למעשה (מתוך בחירתו האישית, כמובן) עד צוואר בפוליטיקה הלאומית-מפלגתית. הדבר מסב נזקים אדירים לעובדים המאוגדים בהסתדרות. אפשר לתאר את הפוליטיקה כאומנות של תן וקח. כל זמן שארגון עובדים עומד מול הממשלה והמעסיקים כאשר הוא מייצג את העובדים, אזי משחק ה'תן וקח' מתקיים במגרש הנכון. ברגע שיו"ר ההסתדרות מעורב למשל בשאלת השותפות של מפלגת העבודה בממשלה, הרי ה'תן וקח' שלו כבר מתקיים במגרשים שהם זרים למגרש היחסים שבין העובדים לבין המעסיקים.

קשה לי להאמין, שמערכת היחסים הטובה (לדעתי עד כדי להתמיה), בין יו"ר ההסתדרות לבין שרגא ברוש מחד גיסא, ובין יו"ר ההסתדרות לבין ממשלת הליכוד מאידך גיסא, תביא בסופו של דבר להתעצמות כוחם של העובדים במדינה. להיפך, ההסתדרות נמצאת בתהליך עקבי של היחלשות. העובדה שההסתדרות מתגאה במספר חברים גדול (שהוא קטן לעין ערוך ממספרם לפני עשרים שנה), אין בה כדי להצביע על העוצמה והכוח של אותם עובדים, שנשארים חסרי קול בצורת ההתנהלות הנוכחית שלה.

מניסיון אישי

בפברואר 2009, בעת שכיהנתי כיו"ר ועד עובדים בחברה לאוטומציה, חתם ארגון בר-דוד, יו"ר ההסתדרות המעו"ף, על הסכם עבודה קיבוצי עם הנהלת החברה לאוטומציה - וזאת בניגוד לעמדתו של ועד העובדים שסרב לחתום על ההסכם, היות ולדעת חברי הוועד היה זה הסכם כניעה שעורוייתי להנהלת החברה. גם דרישתו של הוועד להראות את ההסכם לפני חתימתו לעובדי החברה נדחתה על ידי יו"ר ההסתדרות המעו"ף.

עופר עיני היה מעורב בכל שלבי החתימה על ההסכם וידע היטב שוועד העובדים מתנגד לו. עופר עיני ישב פרקי זמן ממושכים עם יו"ר החברה לאוטומציה - שמקורב מאוד, באופן מוצהר, לפואד בן-אליעזר, שמקורב מאוד לאהוד ברק - אבל לא הסכים לשבת עם וועד העובדים ולהסביר את עמדתו. פנינו אליו שוב ושוב, עד כדי ארגון הפגנה באחד הכנסים של ההסתדרות, ולא נענינו. הסכם העבודה הקיבוצי החדש שנחתם באישורו של עופר עיני, כלל למשל פיטורי 80 עובדים קבועים והכנסת 75 עובדים חדשים לחברה במעמד של עובדים בחוזה אישי! זאת בעת שהצעות הוועד

הסכם העבודה שנחתם באישורו של עופר עיני כלל פיטורי 80 עובדים קבועים והכנסת 75 עובדים חדשים לחברה במעמד של עובדים בחוזה אישי!

טוב שהעובדים במדינה ידעו שלהסתדרות קמה אלטרנטיבה אמיתית שיכולה לשנות את כוחם של העובדים בארץ וטוב שההסתדרות תדע שעליה להוכיח את עצמה בעיני העובדים

אריה גור הוא חבר צוות ארגון של כוח לעובדים - ארגון עובדים דמוקרטי

arye.gur@gmail.com